

საერთაშორისო სისტემის სტრუქტურისა და სახელმწიფოს პოლიტიკური
იდენტობის გავლენა სახელმწიფოთაშორის ომზე – რუსეთ-უკრაინის ომი,
2014 და 2022 წლები

ნინო გაბელაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა
და ხელოვნების ფაკულტეტზე პოლიტიკის მეცნიერების მაგისტრის ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

პროგრამა: პოლიტიკის მეცნიერება (საერთაშორისო ურთიერთობები,
ევროპისმცოდნეობა, კავკასიის კვლევები, საბჭოთა კვლევები)

მიმართულება: პოლიტიკის მეცნიერება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზარინა ბურკაძე,

ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2024

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ნინო გაბელაშვილი

18.01.2024

სარჩევი

განაცხადი.....	ii
აბსტრაქტი.....	1
Abstract.....	2
თავი 1.	3
1.1 აქტუალობა.....	3
1.2 ლიტერატურის მიმოხილვა	4
1.3 თეორიული არგუმენტები.....	8
1.3.1 ნეორეალიზმის არგუმენტები	8
1.3.2. კონსტრუქტივიზმის არგუმენტები	11
1.4 საკვლევო კითხვა და ჰიპოთეზები	15
თავი 2.	17
2.1. კვლევის თეორიული ჩარჩო.....	17
2.2. კვლევის დიზაინი და მეთოდოლოგიური ჩარჩო	22
2.3. საერთო კონცეპტების განმარტება და ოპერაციონალიზაცია	26
თავი 3.	28
3.1. მიზეზ-შედეგობრივი მექანიზმის კონცეპტუალიზაცია და ოპერაციონალიზაცია - თავდასხმითი რეალიზმი.....	28
3.2. ანალიზი.....	31
3.3. დასკვნა.....	42
თავი 4.	43
4.1. სახელმწიფოს იდენტობა – კონცეპტუალიზაცია და ოპერაციონალიზაცია.....	43
4.2. ინდუქციური ანალიზი.....	46
4.2.1. რუსული გეოპოლიტიკური ნააზრევი	46

4.2.2. პუტინის რეჟიმის იდეოლოგიური პრეფერენციები და იდენტობის დისკურსის გამოჩენა	49
4.2.3. “ცივილიზაციური შემობრუნება”	52
4.2.4. რუსული ნაციონალიზმი – ერის თუ იმპერიის იდეოლოგია?.....	57
4.2.5. უკრაინის როლი რუსულ იდენტობაში	60
4.2.6. დისკურსი – სტრატეგია თუ იდენტობის ინდიკატორი?	62
4.3. დასკვნა.....	64
თავი 5. კვლევის შედეგების შეპირისპირება და შეფასება	66
გამოყენებული ლიტერატურა.....	68

აბსტრაქტი

კვლევა შეისწავლის რუსეთ-უკრაინის ომის მიზეზებს. ამისათვის ის ერთმანეთს უპირისპირებს საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიების მიერ შემოთავაზებულ ალტერნატიულ ახსნებს, კერძოდ, თავდასხმითი რეალიზმის თეორიასა და კონსტრუქტივისტულ მიდგომას. ეს ორი თეორიული ჩარჩო შეირჩა იქედან გამომდინარე, რომ ისინი საუკეთესოდ ითავსებენ ლიტერატურასა და მედია დისკურსში არსებული ალტერნატიული ახსნების ლოგიკას. თავდასხმითი რეალიზმის თანახმად, საერთაშორისო სისტემის სტრუქტურა იმგვარია, რომ ნატო-ს გააქტიურების პირობებში რუსეთი დადგა ობიექტური საჭიროების წინაშე, საკუთარი უსაფრთხოების ინტერესები დაეცვა უკრაინის ვესტერნიზაციის აღკვეთით.

ომის მიზეზების რეალისტური ინტერპრეტაციების შედეგი, ჩვეულებრივ, რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებაში დასავლეთის მორალური პასუხისმგებლობის დაყენებაა. მართალია, დასავლეთში კონვენციური მიდგომა განსხვავებულია და ის პასუხისმგებლობას რუსეთს აკისრებს, მაგრამ ეს შეფასება ნაკლებადაა შესწავლილი და დასაბუთებული საერთაშორისო ურთიერთობების ალტერნატიული (არარეალისტური) თეორიის ჭრილში.

თითოეული თეორიის შემთხვევაში წინამდებარე კვლევა მიზნად ისახავს მათგან დედუქციურად მიღებული ჰიპოთეზებისა და შესაბამისი მიზეზ-შედეგობრიობის შემოწმებას პროცესების რეკონსტრუქციის მეთოდის გამოყენებით.

კვლევა აჩვენებს, რომ თავდასხმითი რეალიზმის თეორია დამაჯერებლად ვერ ხსნის რუსეთის უკრაინაში შეჭრის მიზეზებს, რადგან მისთვის ცენტრალური – საგარეო საფრთხის კომპონენტის არსებობის დადასტურება ვერ ხერხდება იდენტობის კონცეპტის შემოტანის გარეშე. ეს უკანასკნელი კონსტრუქტივისტულ პარადიგმაში მთავარი ცვლადია. კვლევის შედეგების თანახმად, სწორედ რუსეთის სპეციფიკური იდენტობა წარმოადგენს უკრაინაში მისი შეჭრის მიზეზს.

Abstract

This study examines the causes of the Russia-Ukraine war by contrasting the alternative explanations offered by theories of international relations, particularly the theory of offensive realism and the constructivist approach. These two theoretical frameworks were selected because they align best with the logic of alternative explanations found in literature and media discourse. According to offensive realism, the structure of the international system is such that, under the conditions of increasingly active NATO, Russia faced an objective need to protect its own security interests by preventing the westernization of Ukraine.

The realist interpretations of the causes of the war usually result in placing the moral responsibility for starting it on the West. While the conventional approach in the West is different and assigns responsibility to Russia, this assessment is less studied and substantiated in terms of an alternative (non-realist) theory of international relations.

In the case of each theory, the current study aims to test the hypotheses derived from them and the corresponding cause-and-effect relationships using the process-tracing method.

The research shows that the theory of offensive realism cannot convincingly explain the reasons for Russia's invasion of Ukraine, as it is impossible to confirm the existence of the theory's core component - external threat - without introducing the concept of identity. This concept is a key variable in the constructivist paradigm. According to the research results, Russia's specific identity is the reason for its invasion of Ukraine.